

ПОВІДОМЛЕННЯ

про утворення разової спеціалізованої вченої ради

Заклад освіти/наукова
установа

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(ідентифікаційний код 02071240)

1. Здобувач ступеня доктора філософії

1.1. ПІБ здобувача ступеня доктора філософії	Ончуленко Михайло Іванович
1.2. Стать здобувача	Чоловіча
1.3. Освітньо-наукова програма, яку завершує здобувач	38596 Філософія (033 Філософія)
1.4. Дата початку підготовки за ОНП	15.09.2022
1.5. Дата завершення підготовки за ОНП	24.02.2026
1.6. Дата завершення навчання на попередньому освітньому рівні	30.06.2001
1.7. Окремі елементи освітньо-наукової програми забезпечуються іншим закладом вищої освіти/ науковою установою (у тому числі іноземним)	ні

2. Дисертація

2.1. Тема дисертації	Постсекулярні трансформації та перспективи оновлення релігійного: соціально-філософські концепти і традиціоналістська критика
2.2. Анотація дисертації	Ончуленко М. І. Постсекулярні трансформації та перспективи оновлення релігійного: соціально-філософські концепти і традиціоналістська критика. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Міністерство освіти і науки України. – Чернівці, 2026. Дисертаційне дослідження присвячене соціально-філософській концептуалізації постсекулярних трансформацій як поля взаємодії релігійного і світського після незворотної модерної диференціації. Постсекулярність інтерпретується не як «кінець» секуляризації або її заперечення, а як зміна конфігурацій присутності релігійного у публічному просторі, режимах знання та формах легітимації, що потребує коректного розмежування описових і нормативних вимірів секулярного дискурсу. Актуальність дослідження зумовлена емпіричними та концептуальними викликами, які постають перед класичними теоріями секуляризації (плюралізація релігії, повернення релігійних аргументів у публічну сферу, конкуренція смислів у пізньомодерних

суспільствах), а також необхідністю одночасного врахування двох методологічних оптик – просекулярної (соціологічної, модерністської) і прорелігійної (традиціоналістської). Мета дисертаційного дослідження – здійснення соціально-філософської концептуалізації постсекулярних трансформацій шляхом аналізу провідних теоретичних інтерпретацій секуляризму, традиціоналістської критики модерну та визначення перспектив оновлення релігійного в сучасному світі.

Завдання дослідження охоплюють: термінологічну демаркацію секуляризації, секулярності, секуляризму та суміжних понять; реконструкцію соціологічної рамки секуляризації і її періодизаційних моделей; аналіз традиціоналізму як інтелектуальної опозиції модерну і його української рецепції; розгляд теорії десекуляризації П. Бергера як передумови постсекулярного мислення; зіставлення концептів постсекулярності Ю. Габермаса і Ч. Тейлора з використанням біоконцептографічного підходу; обґрунтування типології традиціоналізмів та визначення місця «відкритого (поміркованого) традиціоналізму» як нормативної моделі узгодження традиції з плюралізмом.

Об'єкт дослідження – постсекулярні трансформації як соціально-філософський феномен взаємодії релігійного і світського в сучасних суспільствах. Предмет дисертаційної роботи – провідні соціально-філософські концепти постсекулярності, з урахуванням традиціоналістської критики модерну та перспектив оновлення релігійного, що розгортаються у полі двох визначальних координат постсекулярного.

Методи дослідження: історико-філософський, порівняльний (компаративний), герменевтичний, концептуально-аналітичний (із залученням елементів дискурс-аналізу), генеалогічний, а також біоконцептографічний підхід для аналізу концептуальних біографій Ю. Габермаса і Ч. Тейлора.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у соціально-філософській концептуалізації постсекулярних трансформацій шляхом типологізації секулярного та традиціоналістського підходів через двовимірну систему координат – просекулярну та прорелігійну, які задають основні варіанти філософсько-методологічних інтерпретацій спостережуваних змін у публічних дискурсах. Отримані результати характеризуються такими аспектами наукової новизни:

Вперше:

- розкрито методологічну евристичність синтезу соціологічного, соціально-філософського і філософсько-релігійного аспектів дослідження закономірностей постсекулярних змін та простежено українські тенденції в цій дослідницькій площині на тлі сучасних світових дискурсів; напрацьовано критерії експлікації ціннісного підґрунтя альтернативних підходів до інтерпретації цих змін;

- здійснено біоконцептографічну реконструкцію постсекулярних ідей Ю. Габермаса та Ч. Тейлора як спосіб виявлення зв'язку між концептуальними рішеннями і формативними елементами їхніх інтелектуальних біографій;

- обґрунтовано типологію традиціоналізмів (від радикальних езотеричних і конфесійних стратегій до «відкритого» тейлорівського традиціоналізму) як рамку аналізу перспектив відновлення сакрального у постсекулярному контексті.

Уточнено та розширено:

-
- тлумачення співвідношення секуляризації, секулярності та секуляризму, а також розмежування десекуляризації, контрсекуляризації і постсекулярності як аналітичних категорій секулярного поля;
 - розуміння соціологічної матриці пояснення секуляризації через її періодизаційні моделі та позитивістський горизонт модерної секулярності (зокрема у зв'язку з контівською тріадою, спенсерівським еволюціонізмом та дюркгеймівською соціологією релігії);
 - характеристику української рецепції традиціоналістських мотивів як селективної і контекстуально «перекладної» присутності традиціоналізму у вітчизняних культурологічних, богословських та релігієзнавчих студіях.

Набуло розвитку:

- інтерпретація теорії десекуляризації П. Бергера як концептуального переходу від класичної теорії секуляризації до постсекулярної проблематики, з урахуванням контрсекулярного та плюрального векторів цієї концепції;
- запропоновано авторську аналітичну характеристику габермасівської моделі постсекулярності як форми «витонченої секуляризації»; показано, що вимога комунікативної перекладності релігійних смислів функціонує як процедурний механізм їх нормативної легітимації та включення в публічний дискурс;
- визначення «відкритого традиціоналізму» як нормативної моделі узгодження традиції з плюралізмом, що окреслює горизонт оновлення релігійного, але має обмежене інституційне втілення. Теоретичне значення результатів полягає у поглибленні соціально-філософського розуміння постсекулярності як рамки аналізу сучасних трансформацій секулярного поля, а також у систематизації поняттійного апарату секуляризаційного дискурсу та методологічно вивіреному зіставленні секулярних і традиціоналістських підходів до оцінки модерну і ролі релігії у публічній сфері. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання в освітньому процесі під час викладання курсів із соціальної філософії, філософії релігії, філософії культури та релігієзнавства, а також у підготовці навчально-методичних матеріалів і фаховому аналізі публічних дискусій щодо співіснування релігійного і світського в сучасних суспільствах. Крім того, результати можуть бути використані як концептуально-методологічна основа для експертного обговорення питань міжсвітоглядної комунікації та толерантного співіснування релігійного і світського у публічному просторі. Ключові слова: релігія, релігійне життя, соціальна функціональність релігії, суспільство, соціальна і гуманітарна безпека, держава, церква, наука, методологічний, цінності, секуляризація, постсекулярний, свобода, толерантність, культура.

2.3. Ключові слова дисертації

релігія, релігійне життя, соціальна функціональність релігії, суспільство, соціальна і гуманітарна безпека, держава, церква, наука, методологічний, цінності, секуляризація, постсекулярний, свобода, толерантність, культура

2.4. Посилання, за яким розміщено текст дисертації на сайті ЗВО

<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14264>

2.7. Публікації здобувача, зараховані за темою дисертації

Ончуленко М. Світоглядне положення «Секулярної доби» Чарльза Тейлора в постсекулярній філософії. Вісник Львівського Університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2023. №47. С. 120–126.

Рік	2023
Ключові слова	Секулярність, постсекулярність, постсекулярна філософія, повнота людського життя, іманентна рамка, трансцендентність
DOI	10.30970/PPS.2023.47.15
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/47_2023/15.pdf

Ончуленко М. Філософсько-традиційний підхід в дослідженні феномену секулярності. Вісник Львівського Університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2024. №52. С. 199–206.

Рік	2024
Ключові слова	секулярність, десакралізація, постсекулярність, сакральне, традиція, трансцендентне, іманентне
DOI	10.30970/PPS.2024.52.24
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/52_2024/26.pdf

Ончуленко М. Теорія секуляризації Огюста Конта в неповному та повному позитивних значеннях. Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2024. №4. С. 204–209.

Рік	2024
Ключові слова	теорія секуляризації, позитивна філософія, поступ, закон трьох стадій, повний позитивізм, релігія людства
DOI	10.24195/spj1561-1264.2024.4.27
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://perspektyvy.pdpu.od.ua/4_2024/29.pdf

3. Захист

3.1. Посилання, за яким здійснюватиметься онлайн-трансляція захисту

<https://www.youtube.com/channel/UC7PNEvK5g8CET3dTxA-x0yQ>

4. Разова рада

4.1. Дата рішення Вченої ради про утворення разової ради 30.03.2026

4.2. Дата наказу про введення у дію рішення Вченої ради про утворення разової ради 03.04.2026

Голова разової ради

ПІБ	Шкрібляк Микола Васильович
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	доцент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Філологічний факультет
Науковий ступінь	Доктор наук, 09.00.11 Релігієзнавство
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0002-6036-5242

Публікації за тематикою дисертації

Шкрібляк М. Науково-філософська еристика та методологічні основи дослідження постсекулярної соціально-психологічної актуалізації релігії. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. Львів. 2024. Вип. № 56. С.163-170.

Рік	2024
Ключові слова	Церква, християнство, релігійна віра, соціально-психологічна актуалізації релігії, ревіталізація релігійності, постсекулярність, суспільна інклюзія
DOI	10.30970/PPS.2024.56.18
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/56_2024/20.pdf

Цихуляк І., Шкрібляк М. Церква і держава у дискурсі майбутнього української нації: філософсько-аксіологічна об'єктивація проблеми. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 2024. Т. 16. № 2. С. 122–134.

Рік	2024
Ключові слова	суспільство, релігійна свобода, аксіологія, демократія, глобалізм
DOI	10.15421/352453
ISSN	–

Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/1243/1380

Шкрібляк М. Історіософське осмислення церкви, нації та держави в контексті постсекулярної ревіталізації релігії. Рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів у пошуках відповідей на виклики XXI століття: колективна монографія / за заг. ред. Ольги Рупташ. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т імені Ю. Федьковича, 2024. С. 327–370.

Рік	2024
Ключові слова	Україна, Церква, релігійні організації, релігійна віра, ідентичність, соціально-психологічна актуалізація релігії, ревіталізація релігійності, постсекулярність, сталий розвиток, суспільна інклюзія
DOI	–
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11569

Рецензент

ПІБ	Горохолінська Ірина Володимирівна
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	завідувач (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Філологічний факультет
Науковий ступінь	Доктор наук, 09.00.11 Релігієзнавство
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0001-7921-8245

Публікації за тематикою дисертації

Brodestkyi O., Horokholinska I. The Security Dimensions of Religious Life in Ukraine: A Focus On Orthodoxy in the Cross-Border Chernivtsi Region. Occasional Papers on Religion in Eastern Europe. 2023. Vol. 43 : Iss. 6 , Article 5. (Web of Science, Scopus).

Рік	2023
Ключові слова	Orthodoxy, Religious leaders, Religious life, Security, Social religion functionality, Values
DOI	10.55221/2693-2148.2440
ISSN	2693-2229
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні

таємницю / службову
інформацію

Посилання [https://www.scopus.com/pages/publications/85176458725?
origin=resultslist](https://www.scopus.com/pages/publications/85176458725?origin=resultslist)

Горохолінська І., Бродецький О. Релігієзнавча компетентність у журналістській освіті між секулярною нейтральністю і постсекулярною синергійністю. Освітologia, 2025. № 14. С. 38-52.

Рік 2025

Ключові слова вища освіта, журналістика, постсекулярність, релігієзнавча компетентність, релігія, синергія

DOI 10.28925/2412-124X.2025.14.3

ISSN –

Одноосібне авторство ні

Містить державну таємницю / службову інформацію ні

Посилання [https://osvitologia.kubg.edu.ua/index.php/osvitologia/article/
view/201/198](https://osvitologia.kubg.edu.ua/index.php/osvitologia/article/view/201/198)

Горохолінська І. В. «Візуалізація» соціальних функцій релігії через оптику війни. Культурологічний альманах. 2023. №3. С. 106–111.

Рік 2023

Ключові слова функції релігії, соціальна відповідальність, цінності, релігійна свідомість, культура, душпастирська опіка, гуманітарна безпека

DOI 10.31392/cult.alm.2023.3.14

ISSN –

Одноосібне авторство так

Містить державну таємницю / службову інформацію ні

Посилання <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/232/215>

Рецензент

ПІБ **Мартиненко Олександр Петрович**

Місце роботи Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Посада Асистент (Основне місце роботи)

Факультет або інший структурний підрозділ Філологічний факультет

Науковий ступінь Кандидат наук, 09.00.09 Філософія науки

Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук) 26.05.2010

ORCID 0000-0002-1939-9387

Публікації за тематикою дисертації

Мартиненко О.П. Поняття «постсекулярний дискурс» у розрізі класичної та некласичної філософських традицій тлумачення дискурсу. Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2021. №27. С. 44-53. (опубліковано 30.06.2021 р.)

Рік	2021
Ключові слова	наука, дискурс, постсекулярне суспільство, постсекулярний дискурс, релігія, розсудок, секулярність
DOI	10.30970/PHS.2021.27.5
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://fs-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/27_2021/7.pdf

Мартиненко О.П. Концепції десекуляризації, постсекуляризації та множинних сучасностей у подоланні кризи теорії модернізації. Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2021. №2. С. 76-86. (Підписано до друку 01.10.2021).

Рік	2021
Ключові слова	десекуляризація, постсекуляризація, теорія модернізації, теорія множинних сучасностей, секулярність, модерн, постмодерн, наука, релігія
DOI	10.24195/spj1561-1264.2021.2.10
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://perspektyvy.pdpu.od.ua/2_2021/10.pdf

Мартиненко О.П. Рупташ О.В., Радзіняк Т.І. Ідея та перспективи філософського модерну. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2024. № 49. С. 79-84.

Рік	2024
Ключові слова	історія, історія філософії, культура, модерн, модернізм, наука, постмодернізм, постсекулярність, Просвітництво, традиція
DOI	10.32782/apfs.v049.2024.14
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://apfs.nuoua.od.ua/archive/49_2024/16.pdf

Офіційний опонент

ПІБ	Филипович Людмила Олександрівна
Місце роботи	Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України

Посада	Провідний науковий співробітник (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Відділення релігієзнавства
Науковий ступінь	Доктор наук, 09.00.11 Релігієзнавство
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	-
ORCID	0000-0002-0886-3965

Публікації за тематикою дисертації

Tytarenko V., Fylypovych L., Vladychenko L. Scholarly Study of Religion in Ukraine. Occasional Papers on Religion in Eastern Europe. 2022. Vol. 42, Iss. 3. Article 3. P. 1-18 (Web of Science, Q3 – <https://jcr.clarivate.com/jcr-jp/journal-profile?journal=OCCAS%20PAP%20RELIG%20E%20EU&year=2022>).

Рік	2022
Ключові слова	religious studies, methodology, religious minorities, poly-religiousness, religious life of Ukraine
DOI	10.55221/2693-2148.2340
ISSN	1069-4781
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000791582100002

Филипович Л.О. Сучасні виклики для України в сфері релігійної безпеки. Науковий щорічник “Історія релігій в Україні”. 2024. Вип. 34. С. 210–220.

Рік	2024
Ключові слова	релігійна безпека, релігійна небезпека, законодавство щодо релігійної безпеки, релігійні організації, Українська православна церква, Російська православна церква
DOI	10.33294/2523-4234-2024-34-1-210-220
ISSN	-
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://religio.org.ua/index.php/religio/article/view/1534/1512

Офіційний опонент

ПІБ	Соколовський Олег Леонідович
Місце роботи	Житомирський державний університет імені Івана Франка
Посада	Професор (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Факультет історії, права та публічного управління

Науковий ступінь	Доктор наук, 09.00.11 Релігієзнавство
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	-
ORCID	0000-0003-2228-3040

Публікації за тематикою дисертації

Sokolovskyi O. The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society. Occasional Papers on Religion in Eastern Europe. 2025. Vol. 45, iss. 1. P. 1-23. (Web of Science; Scopus Q1 – <https://www.scimagojr.com/journalsearch.php?q=21101185496&tip=sid&clean=0>).

Рік	2025
Ключові слова	interfaith association, interfaith relations, religion, religious organizations, religious pluralism, state-church relations, tolerance
DOI	10.55221/2693-2229.2570
ISSN	2693-2229
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://www.scopus.com/pages/publications/85218731345?origin=resultslist

Sokolovskyi O., Kobetiak A., Melnychuk M., Chaplinska O. Reconstruction of the Religious Paradigm in the Modern Globalized World. WISDOM. 2021. Vol. 18, № 2. P. 153-160. (Web of Science) (Published June 2021).

Рік	2021
Ключові слова	religion, paradigm, worldview, society, globalization, secularization, orthodoxy
DOI	10.24234/wisdom.v18i2.467
ISSN	1829-3824
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000667288400017

Підтвердження

Я підтверджую, що:

- я належним чином уповноважений/а закладом освіти/науковою установою на подання цього повідомлення, і за потреби надам документ, який підтверджує ці повноваження
- усі відомості, викладені у цьому повідомленні, є достовірними

Документ підписаний електронним підписом

ЯКУБОВСЬКА НАТАЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА

06.04.2026